

Numărul 47.

Oradea-mare 7/20 decembrie 1903.

Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Catastrofa Daciei.

— Roman istoric. —

(Urmare.)

Cu nepăsarea apatică a celor ce-și ved prăbușirea
feliciteții visate într'un ademenitor vis nerealisa-
bil, se trânti pe așternutul
seu de pae. Inima-i svęcniă
vehement de agitație și tēm-
plele-i ardea de ferbințeală.

Nu-ș putu da seamă cât
timp petrecuse în acea
stare sufletească; când își
venise în ori din sbuciumă-
rile viscolului sufletesc, se
simți pe deplin liniștit.

În pregiurul seii tăcere
adâncă și întunec nepē-
truns.

De-odată tresări.

De urechile lui se bătū
cunoscutul sgomot al pași-
lor ușori și precauți, cari îi
readuceau speranța răpită
din inimă.

Ca și muribundul, căruia
un glas dumnezeesc îi redă
de-odată forțele istovite și
părăsește patul mai sănētos
decum fusese, Aelius sări
din așternut.

Ușa se deschise și robul
auđi un glas dulce șoptind :

— Gata ești, Aelius ?

Aelius nu putu răspunde de emoțiune.

Tremurând de bucurie apucase mâna Alvamel-
dei și o strinse.

— Fii curăgios, Aelius ! — șopti aceasta. —
Isbânda e a celor ce cutează !

— Îmi dai esemplu viu de curagiū, Alvamelda

— isbitū în fine a-ș deslegă limba Aelius. — Mi-am
tras seamă despre viață ; să nu cugeți deci că frica
me amuțise. Me tem înse că-ți voiū remânea puru-
rea deobligat, și nu-mi voiū putea achitā datoria ce
o iaū asupra mea prin primirea ajutorului teū.

— Ascultă acum de mine !
Timpul e scurt, să nu-l risi-
pim. Desbracă-ți vestmintele
și îmbracă-le pe aceste !

Aelius își depuse vest-
mintele și se îmbracă în
blana ce Alvamelda i-o în-
tinse.

— Să mergem ! — zise
Alvamelda. — Fii precaut
și ori cine ne va întēlni și
te va agrāi, nu răspunde
nimic. Numai atunci grăește
când te voiū întrebā eū.

Alvamelda împinse ușa și
scoase pe Aelius la larg.

Înainte uși zăceaū doi
oameni, horecāind în somn
adânc.

Aelius călcā în vērful de-
getelor să nu deștepte pe
păzitorii adormiți, și se a-
runcā pe Alvamelda să o
reținā, când o vedū că pă-
seșce spre ei.

— De aceștia nu purtā
frica ! — zise încet A va-
melda. — M'am îngrigit să

nu se deștepte până mâne la amiază.

Și vrēnd să deo dovadă despre adevērul cuvīn-
telor sale, împinse cu piciorul pe unul dintre păzi-
tori, iar celuilalt îi ridicā mânilē, cari lāsate cădurā
ca ale unui mort.

Peste câteva minute se aflaū în mijlocul stradei.

Împēratul Vilhelm II.

Oraşul întreg eră adâncit în tăcerea somnului, numai ici coalea se vedeau focuri de pază pe la margini. Cerul senin schinteia de miriade de stele lucitoare.

Ajunşi în for, Alvamelda prinse pe Aelius de mână şi-i şopti:

— Fii precaut! Sântem la punctul cel mai periculos. Păşeşte după mine în vârful degetelor şi fereşte-te să nu faci sgomot.

Alvamelda se trase pe lângă pereţi până la ruinele scăldilor publice şi intră între ele pe o gaură din zid. Abia merseră câţiva paşi şi Aelius incremeni de spaimă.

Pe o movilă de cărămişi stătea un om şi se părea că aşteaptă pe cineva.

Eră întunec, dar ochii lui Aelius dedaţi din temniţă cu lipsa luminei, observară figura suspectă mai înainte ca Alvamelda.

— Alvamelda! — şopti către conducătoarea sa care păşia ţintă spre movila unde şedea bărbatul necunoscut.

— Ştiu ce vrei să-mi spui — răspuse aceasta fără a se opri. — Acum poţi grai fără sfială, căci am trecut de la locuinţa lui Samanarich, unde se preumblă sentinelele. De omul acesta nu purtă nici o teamă, căci me aşteaptă pe mine.

Acum şi omul de pe movilă observase apropierea fugarilor, căci se sculă şi porni şi el spre dânsii.

— Isprăvit-ai, Stilas? — îl întrebă Alvamelda după ce se 'ntelnică.

— Toate sânt în ordine — răspuse agrăitul. Căi-s legaţi de copacul care mi l-ai arătat. Grăbiţi numai şi ieşiţi din oraş înainte de a resări luna. Am nădejde că soţul tei nu va deşteptă bănuiala sentinelelor de la poartă, de oare-ce nici eu nu l-aş fi cunoscut că e strein, de n'aş fi avut înainte şcire despre aceasta.

— Cine e comandant peste sentinelele de la poartă? — întrebă mai departe Alvamelda.

— Bătrânul Sachskind. Bărbaţii cei mai tineri toţi s'au dus cu Athaulf la Sarmiseghetusa. Sachskind doarme în odaia sa; de grija lui puteţi merge fără teamă; se încrede orbeşte în vigilanţa sentinelelor. E de ajuns să le spuneţi lozinca, ca să ve lese să eşiţi.

— Care e lozinca pentru noaptea de azi?

— Walkyra.

Alvamelda işi descăţă lanţul de aur ce-i atârna din grumazi pe pept şi brăcelele de pe rotundele sale braţe albe, pe cari întindându-le lui Stilas îi zise:

— Primeşte, amice, aceste obiecte drept semn de aducere aminte! Nu uită nici odată, că Alvamelda şi streinul, căruia i-ai dat mână de ajutor, îţi sânt deobligaţi pe vecie, şi de cumva vei vedea că Samanarich bănuieşte ceva că şi tu ai fost amestecat în aceasta afacere, părăseşte la moment oraşul şi vino la munţi, unde te vor aşteptă amicii tei recunoscători.

Prinse apoi pe Aelius de mână şi dispărû cu el între ruine. Stilas eşi la stradă şi după ce aruncase câteva priviri scrutătoare pe strada deseartă, intră într'o casă.

La marginea ruinelor Alvamelda şi protegiatul seî se opriră.

— Acum trebuie să-ţi schimbî îmbrăcăminte din nou — zise Alvamelda aplecându-se şi scoţend

dintr'o gaură din zid sculele trebuincioase pentru noua toaletă.

Peste câteva minute Aelius eră deghisat în costum de ewart. Din capul seî numai nasul şi ochii îi remaseră liberi, celelalte părţi îi erau cu desevârşire acoperite de un păr lung şi stufes şi de o barbă căruntă ce-i atârna încalcită pe pept până la brăul de curea, ce-i strîngea pe la mijloc vestmântul cel lung până la glesne.

Alvamelda îi dete în mână un toiag cioturos.

— Gârboveşte-te şi sileşte-te a păşi cu paşi indesaţi — îi zise. — Nu grai cu nime, şi ori cine te va întrebă, lasă-me să-i răspund eu.

Eşiră la strada ce ducea spre poarta oraşului. În apropierea porţii, Aelius zări încă de departe doi Goţi şedend lângă un foc mare în mijlocul străzii. Spre norocul lor lemnele arseră, şi împregiurimea porţii nu eră luminată, decât numai de zarea roşietică ce o respândia jaratecul.

— Momentul decisiv e aici! — grai Alvamelda. — Reuşita scăpării tale de la acest moment depinde. Fii deci cu sânge rece şi păşeşte rezolut înainte! Eu trebuie să merg după tine. Dacă te vor oprî sentinelele, stai locului fără de a grai, şi lasă să le răspund eu!

Când sentinelele audiră sgomotul produs de paşii fugarilor, săriră de lângă foc şi-şi apucară armele.

— Staţi! — răsunară de-odată doue voci profunde.

Aelius se opri.

În faţa pericolului iminent eră pe deplin liniştit şi inima nu-i bătea mai repede ca de comun. Îşi ţinea privirea aţintită pe pavagiul stradei şi nu răspunse nimic.

— Cine eşti?... Unde mergi? — întrebă sentinele.

— Nu cunoaşteţi pe ewartul suprem, pe Samanarich? — sări acum Alvamelda înaintea Goţilor.

Sentinelele păşiră înderēt şi se inchinară cu reverinţă lui Aelius.

— Deschideţi poarta să mergem la bărcul lui Wuotan! — ordonă Alvamelda. — Măne e sərbătoare mare şi trebuie să facem încă în aceasta noapte pregătiri pentru jertfe.

Unul dintre sentinele se pregăti să implinească porunca Alvameldei, soţul seî inse-l reţinû. Din ţinuta lui umilită, se putea vedea că aşteaptă să grăiască ewartul.

— Ewartul suprem nu poate grai — esplică Alvamelda. — A pus vot că până nu va jertfi pe altarul lui Wuotan un prizonier roman, care e închis de câteva săptămâni, nu-şi va deschide gura să grăiască. Chiar de aceea mergem acum la bărcul lui Wuotan să pregătim cele trebuincioase pentru o jertfă atât de însemnată.

Faîma despre jertfirea unui roman se lăţise deja între popor, sentinelele dădură deci credemēt cuvintelor Alvameldei. Cu toate aceste nu se 'neumetau să deschidă poarta.

— Noi sântem ostaşi şi sântem datorî a ascultă poruncile mai marilor noştri — se scusă sentinela. — Fără şcirea lui Sachskind, a comandantului nostru, nu ni e permis să deschidem poarta pentru nime. Dar putem ajută şi la aceasta. Mergi, frate, şi anunţă comandantului, că ewartul suprem şi preoteasa Alvamelda cer ieşire din oraş.

Sentinela porni spre ușa odăii unde dormia bătrânul Sachskind.

Prin corpul Alvameldei trecu un fior ghețos de groază, gândirea i se zăpăcise, genunchii îi începură a tremura,

Încă câteva clipe, și toată clădirea muncii sale se prăbușește cu ropot grozav, acoperind sub ruinele sale pe ambii.

În acest moment critic, Aelius își ridică toiașul și începui a vrăji cu el prin gol, făcând semne sentinei că el nu se 'nvoește să scoale pe Sachskind. Numai câteva clipe de ar fi întârziat de a riscă aceasta ultimă încercare ce i-o sfătuiseră desna-dejduirea extremă, nime nu l-ar mai fi putut scăpa de moarte.

Când vedu Alvamelda că sentinela se întoarce chiar de pe pragul odăii unde dormia Sachskind, i se părui că se deșteaptă dintr'o ameteală grea, în care căduse în urma sguduirii înfloritoare a unui trăsnet ce se descărcase pe neașteptate din cer senin înaintea picioarelor sale.

Deșteptată din zăpăceala paralisătoare de gândire, la moment își recăpătase liniștea desechilibrată.

— Nu conturbați pe bătrânul Sachskind! — zise cu voce tremurătoare încă de groaza prin care trecuse. — El știe că avem să mergem la sanctuarul zeilor. Despre aceasta l-am avisat încă ieri după amiază.

— Noue nu ne-a spus nimic.

— A uitat poate.

Sentinela stătea pe cumpene, neșciind ce să facă; cum să-și împlinească datoria fără de a jigni susceptibilitatea ewartului suprem?

— Nu ve pot deschide poarta nici la un cas! zise în sfârșit hotărât. — Mi-aș pune în joc capul, dacă aș lăsa să iasă din oraș pe cineva, care nu ne-a spus lozinca.

Alvamelda tresări de bucurie. Îi venia să se arunce în grumazii sentinei și să erumpă în lacrimi de bucurie că a pronunțat cuvântul „lozinca” scăpându-o prin aceasta din cea mai penibilă încercătură a vieții sale.

— Îți trebuie lozinca? — întrebă ea dându-și silință să-și stăpânească bucuria. — De ce nu ne-ai spus aceasta de la început? Noue ni e cunoscută lozinca. Ne-a spus-o ieri Sachskind. Măne ve voiți lăuda comandantului că ve împliniți datoria cu conștiință.

Unul dintre sentinele aruncase în acest moment un braț de lemne pe jaratec. Poziția fugarilor devenia de tot periculoasă, dacă aceste lemne ar fi prins flacări.

— „Walkyra”! — grăbi Alvamelda a da lozinca. — Deschide-ne acum poarta, ostășe brav!

Sentinela nu se mai opuse.

Poarta se deschise scârțâind.

În momentul când Alvamelda și Aelius erau în poartă, focul isbucni în flăcări, luminând strada.

Abia închise sentinela poarta, când soțul său îl agrăi:

— Nu ți s'a părut și ție, frate, că ewartul nostru e mai mic, decât până acum? Focul chiar atunci a luat flăcări, când eră în poartă. La lumina lui mi s'a părut de tot mic și mai gârbov ca până azi. Mie-mi pare reu că l-am lăsat să iasă!

— Nu ți-a dat precis lozinca? Înseamnă-ți, frate, că anii vieții la început măresc trupul omu-

lui, ca apoi la bătrânețe să-l sugă și să-l topească iarăș. O sută de ani nu-i povoară mică; și nu știu zeu, putea-i-ai tu purtă să nu-ți încovoie spinarea.

Fugarii scăpați la larg ajunseră la copacul unde legase Stilas caii. Discul lunei pline se rădica în aceste tremurând de după deal și îmbrăcând lumea în vestmânt de argint lucitor.

— Timpul e scump, Aelius! — făcu atent Alvamelda pe tovarășul său care-și neteziă calul în loc de a se urcă pe spatele lui. — Încă nu sântem mântuiți de tot pericolul. Ne pot observa dispariția...

Alvamelda nu-ș putu termina cuvintele, căci îi stătuse graiul pe câteva clipe. În noaptea tăcută străbătui dinspre oraș până 'n urechile sale vers de trompetă.

— Ce înseamnă aceasta? — întrebă Aelius.

Cât timp stătuse în temniță, auzise de mai multe ori noaptea signale de trompetă, despre cari credea că le dau sentinelele unul altuia.

— Se schimbă sentinelele? — repetă Aelius, după ce vedu că Alvamelda nu i răspunde, ci așteaptă cu atențiune încordată repetarea signalului.

Aerul liniștit de-odată se cutremură de o mie de glasuri ascuțite de trompete.

— Alarm! — strigă Alvamelda. — Ne-a dat în urmă! — Nu tândăli mult, Aelius, ci încăleacă și să ne nisuiam a scăpa în codrii. Goții au cai buni, pe cari nu-i cruță în asemeua casuri! Tu cunoști locul pe aici, să fugim cătră pădurea cea mai apropiată. Luna luminează toată câmpia; dacă ne zăresc, nu mai există mod de scăpare, pentru că Samanarich, în furia sa, ar fi în stare să ne persecute până la capetul lumii.

Aelius trântindu-și de pământ pērul și barba falsă, sări pe spatele calului.

— Să ținem numai drumul și peste o oră ajungem în pădure!

Drumul pavat cu lespeși poligoane de peatră aruncă scântei de tropotul cailor mânați în goana perirei de fugari.

(Va urmă.)

Tit Chitul.

S o n e t.

*Când inima stăpână e pe tine,
Zadarnic se mai sbate, rece, mintea,
Căci nici amenințări, nici rugămintea
Nu pot în calea ta a te reține!*

*Orbiș, nepăsător, mergi înaintea
Potopului de val ce asupra-ți vine...
Al morții drum îl bați și ți cade bine,
Că 'n pteptul tei lumini a pus fierbintea*

*Stea, ce curând în nopți o să dispară...
Cărarea mea de mult simt că-i greșită,
O să me pierd în noaptea din afară...*

*Dar ochii tei ce plini sânt de ispită,
De calda lor lumină me legară:
Spre tine viu, de-aș ști că pier, iubită!*

I. U. Sorieiu.

Din viața Românilor macedonenii.

O casă aromânească.

După ce Dinu al Ianei pribegi vr'o 15 ani prin țeri străine, în care timp mă-sei i se uscaseră isvorul lacrimilor de multul plâns ce făcuse de dorul lui, odată întors în sat, primul lui gând fu să-și clădească o casă nouă.

Bine înțeles, avea el o casă moștenită de la părinți, dar ea era mică, neîncăpătoare, veche. Nu-i ședea bine lui, om, care ani de zile tânjise între străini de dorul patriei și a lor sei, numai ca să strângă o avere, care să-i asigure o viață liniștită, să stea acum într-o locuință așa de sărăcăcioasă.

În clădirea unei case nouă, Dinu vedea satisfacerea unei ambițiuni, care e generală la toți Români de la noi. În adevăr, om cu dare de mână, ori sărac, Românul de prin orașele și satele noastre, va munci din greu, va umbla prin țeri străine, își va impune multe lipsuri, înse ținta de căpetenie a tuturor eforturilor și strădaniilor sale, va fi să-și aibă casa lui proprie, în care să-și adăpostească familia și unde să-și petreacă și el anii bătrâneții, când se întoarce acasă, obosit de amarul străinătății și după ce și-a asigurat o bunăstare materială, care îi poate îndestula din belșug toate trebuințele sale.

A fi proprietarul unei case la noi, e sinonim cu a avea tot ce este mai indispensabil omului în viața de toate zilele. E arătat cu degetul și i se plânge de milă aceluia, care — cum zice o vorbă la noi — *are casă pi cîomag*, adică stă cu chirie în casele altuia. — *Mai bine să mănânci la două zile odată pâine înmuțată în apă*, imi zicea des mama, dar să fii în casa ta și la vatra ta.

Acestei idei înrădăcinate de proprietate datorim faptul, că în toate orașele și satele aromânești nu vei găsi două familii să stea la un loc, nu vei găsi om ori cât de sărac, care să n'aibă casa lui. Și tot acestei idei mai datorim faptul, că luându-se fiecare la întrecere să-și facă casă cât mai mare și mai impunătoare, călătorul străin rămâne mirat, e cuprins de farmec, vedând prin scorburile mușilor, pe piscurile înalte ori prin văile adânci, unde trăesc Românii, palate mărețe, cari ar face figură din cele mai onorabile chiar și în orașele cele mari.

E așa de caracteristic acest fapt, încât, călătorind prin părțile muntoase ale Turciei, de departe, numai cu o simplă privire, vei ghici dacă orașul sau satul, care îți stă înaintea-ți, e aromănesc ori ba.

Așa fiind, înțelegem cât de justificată era graba lui Dinu, ca abia întors din îndepărtatul Egipt, unde și consumase anii tinereții, prima lui grijă fu, ca să tocmească meșteri, cari să dărime casa cea veche și în locul ei să clădească un adevărat palat.

Pe vremea aceea — pentru că sunt mulți ani de atunci — cei mai dibaci meșteri erau tot Români, astăzi înse ei au părăsit această meserie pentru altele mai lucrative.

Terenul, pe care sute de ani stătuse casa cea veche, prefăcută acum în grămezi de ruine, era răpos, pietros, adică nu tocmai bun pentru ca pe el să se înalțe noua clădire.

Decât ca să-l părăsească și să cumpere altul în altă parte — ceea ce i-ar fi fost foarte lesne de altfel — nu se putea hotărî, crezând că comite un fel de sacrilegiu. Acolo tatăl moșul și strămoșii sei

trăiseră și muriseră, acolo era, ca să zicem așa, leagănul familiei sale. Tot acolo, deci, pe pământul acela răpos și pietros, trebuia să se pună temeliiile celei nouă.

— *Îmbăreacă și tihe bună* (Noroc bun), îi urează rudele, vecinii, cunoscuții, în ziua când s'a făcut prima săpătură la temelii.

Iar după ce temeliiile se sapă adânci și mari, se face inaugurarea pietrei fundamentale cu o deosebită solemnitate, amestecându-se credințele religioase cu superstițiile, cari au întietatea în toate împregiurările de acest soi.

Așa, pe când popa citește din carte rugăciunile obișnuite, Iana, bătrâna mamă a lui Dinu, scoate din fundul lăzii trei monede vechi de argint, pe cari ea de ani și ani de zile le păstrase în așteptarea acestui eveniment, care par' că o reîntinerise, și făcându-și de trei ori semnul crucii, sărutând la frunte pe fiul ei, apoi sărutând și piatra fundamentală, peste care au curs câteva lacrimi de bucurie, Iana pune cele trei monede șterse într'un colț al temeliei și apoi rostesc câteva descântece, pe cari numai ea le știe și pe cari le spunea încet ca să nu fie audite de cei prezenți, pentru că altfel ele nu produceau efectul dorit. Așa credea bătrâna Iana, că e păzită casa de duhurile rele și se face mai solidă.

Și tot în vederea solidității, din apa sfițită se umplu patru sticle mici și se pun câte unul în cele patru colțuri ale temeliiilor.

Când toată ceremonia e isprăvită, pe piatra fundamentală fiecare din asistenți depune câte un ban de argint. Altă dată acești bani intrau toți în busunarul popii, acum înse se obișnuiesc, ca din ei popa să facă o parte largă și mușterilor.

Apoi în toate nopțile, până când zidurile, cari sunt numai din piatră, se înalță deasupra pământului, temeliiile sunt riguros păzite de doi zidari, cari n'ațipesc nici un moment.

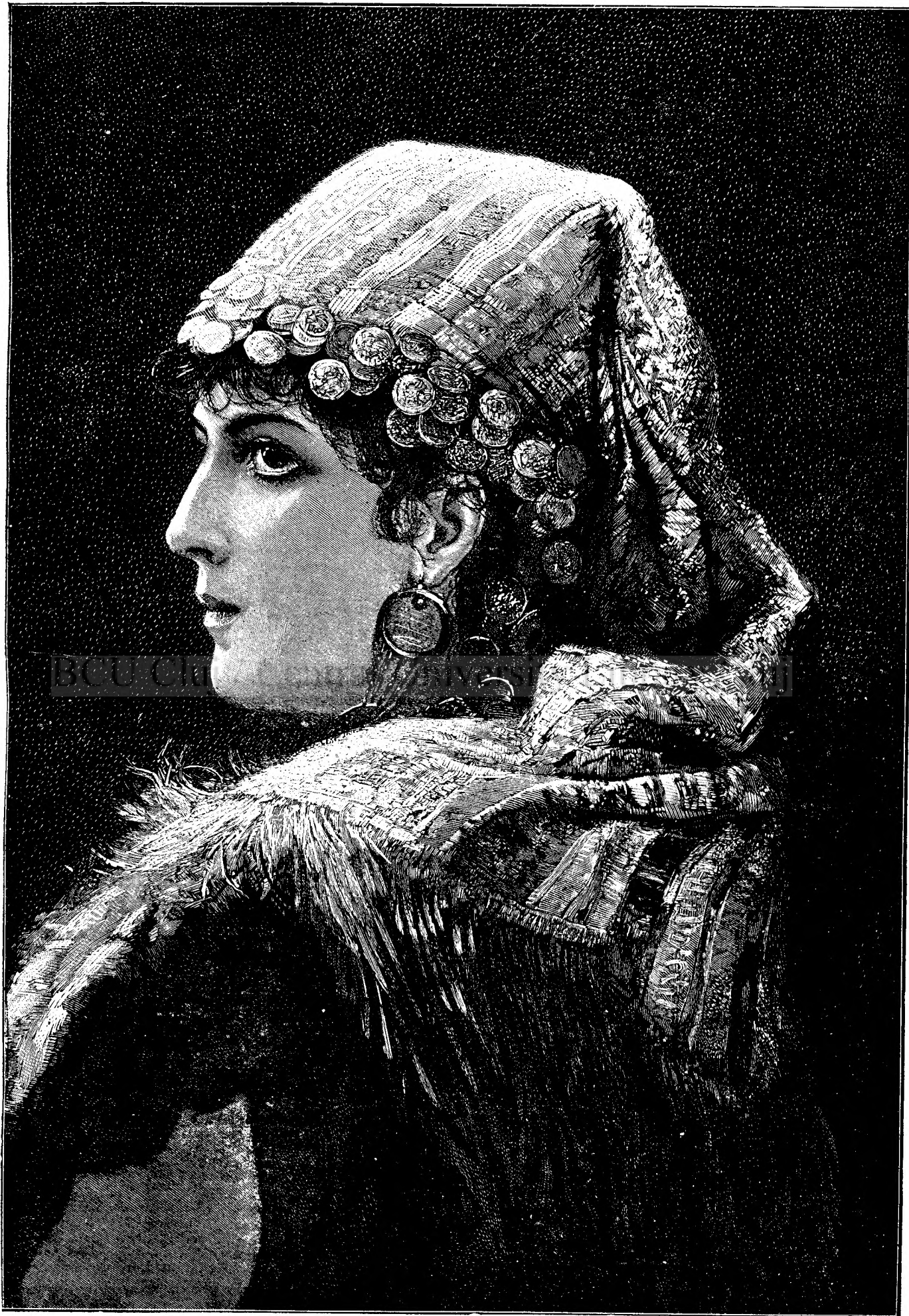
Altfel se pot întâmpla multe lucruri neplăcute. Așa, de pildă, vr'un om reu, vr'un vrăjmaș al lui Dinu, poate veni pe la miez de noapte, la para-ară, cum zicem noi, atunci când duhurile necurate sunt stăpâne atotputernice pe pământ, și să toarne *ghiar-gie* (argint viu) la temelie. Ei bine, ar fi destulă o pieătură cât de mică, pentru ca casa să fie condamnată la peire. După ce ea va fi isprăvită complet, a doua zi chiar se va năruși întreagă.

Bine înțeles, că până acum nu s'a vădit casă, care să cadă de la sine a doua zi de la clădirea ei; dar de altă parte, n'a fost casă ale cărei temelii să nu fi fost bine păzite nopți întregi de-arândul.

Între acestea lucrările continuă cu activitate neîntreruptă. Zidurile groase de aproape un metru se înalță sus, tot mai sus. Se lasă locul unde vor fi ferestrele, se fac gardurile despărțitoare de odăi, cari au să fie în număr de 16, și încep a se ficsă grințile acoperișului.

Casa, deci, nu e departe de a-și căpăta forma definitivă și înainte de sfârșit meșterii, odată ajunși la acoperiș, iați dispozițiunile, ca conform unui obicei tradițional din timpuri imemorabile, să fie răsplătiți pentru această muncă care se anunță a fi încoronată cu succes.

Șeful lor, *mațmarul*, îi zicem noi, care ține și loc de arhitect, presidează la aceste pregătiri, ca unul care va avea partea leului din ceea ce se va stringe.

Frumoasa frumoaselor.

Aşá de o parte şi de alta a acoperişului se pun în direcţie verticală doue grinzi înalte, cari se leagă între ele printr'o fringhie. Grinzile sânt împodobite cu ramuri de arbor — de preferinţă fag ori pin — şi cu flori.

Şi iată că Dinu, ca stăpânul casei, vine cu cel dintâiu, având la subţiori o mare bucată de postav negru, în lungime de doi până la trei metri, pe care o dă ca dar măimarului. Acesta o întinde pe fringhie, apoi, ţinându-se cu o mână de ea, strigă cât îl ţine gura, aşá că se poate auđi în tot satul, mulţumind şi urând lui Dinu. Aceste cuvinte în traducere sună cam aşá :

„Meşterul, primind de geaba un dar din partea lui X., îi doreşce ca Dumnezeu să-i dea mii de bunătaţi şi să-l ţie în sănătate.“

Şi nici nu sfârşise bine măimarul, când mama-Iana, îi presintă şi ea darul ei, care constă din o păreche de ciorapi, făcuţi de ea şi din o cămaşă de borangie, eşiţi din răsboiul ei. Măimarul repetă cuvintele de mulţumire, schimbând doar numele aducătorului de daruri.

Mai multe zile de-arândul mereu a răsunit din înălţimea acoperişului glasul măimarului, iar fringhia din ce în ce devenia mai plină, mai împodobită cu fel de fel de lucruri. Erau ciorapi, batiste, cămeşi, bucăţi de pânză, stofe etc. etc. Fiecare rudă, fiecare prieten e ţinut să aducă câte un dar meşterilor, iar însemnătatea acestor daruri stă în strinsă legătură cu gradul de înrudire dintre aducător şi stăpânul casei în construcţiune. O rudă mai apropiată va oferi un dar mai de preţ, una mai îndepărtată se va mulţumi să ofere o păreche de ciorapi, ori o bucată de pânză.

Şi când s'a încheiat cu aducerea darurilor, cari răguşiseră pe măimar, după figura veselă a acestuia, puteai lesne deduce, că ele au fost multe şi bogate şi că aşteptările lui şi ale tovarăşilor fuseseră întrecute. Împărţindu-şi totul între dânsii, meşterii s'au pus pe lucru cu o rivnă îndoită şi în câteva săptămâni se putea admirá în sat casa lui Dinu, o casă frumoasă, înaltă, cu săli mari, cu odăi spaţioase, o casă, unde puteau trăi comod, în toată libertatea cel puţin patru familii.

La inaugurarea ei, cadourile iarăş au plouat din partea prietenilor şi rudelor. În loc de ciorapi şi cămeşi înse, acum se aduceau obiecte necesare căsniciei. Aşá, unul oferia un vas de aramă, altul un cazan, al treilea tingiruri şi farfurii şi aşá mai încolo.

Toate fiind isprăvite, Dinu putea acum să se stabilească în noua sa locuinţă.

— Bine, decât, obiecta unul care își trăise toată viaţa în sat şi care erá un observator strict al tuturor obiceiurilor şi superstiţiunilor remase din strămoşi, şeiţi, că întotdeauna casa cea nouă cere o jertfă de om. Acela, care se va culcă în ea în prima seară, va muri în curând. De aceea, înainte de a intra tu, Dinule, să doarmă o noapte o bătrână, ori un bătrân, care e sátu de necesurile vieţii.

— Apoi, dacă e aşá, zice ridând mama-Iana, dorm eu diseară singură, căci acú poate să vie moartea : nu mi-e frică de dânsa. Tot ce am dorit, mi s'a împlinit. Mi-am vedut fiul, ceea ce nu credeam, am vedut şi casa lui, aşá că pot muri fără grije.

— Ba nu, mamă, trebuie să mai trăeşti până să legeni câţiva nepoţei.

Atunci, în locul mamei Iana, s'a oferit o bătrână din vecini, o femeie, pentru care moartea ar fi fost o binefacere.

Nu şeiú dacă dânsa a murit în curând, ori mai trăeşce, şeiú numai că a doua zi Dinu şi cu Iana au intrat definitiv în stăpânirea casei şi că peste vr'o doi ani Iana alintă în braţe pe nepoţelul ei, pe băiatul lui Dinu, născut din căsătoria lui cu *Manda*, una din cele mai frumoase şi mai harnice fete din sat.

Bitolia.

N. Baţaria.

B i e s t e m u l .

— Tragedie. —

Trei acte în versuri.

(Fine.)

ROXANDA, într'un paroxism de indignare.

Ziei, noi!

Şi 'ndrăzneşci să stai în faţă-mi,

Tu, ce porţi pe mână sânge!

Tu, ce vrând să ieşi femeia,

Ai ucis bărbatul Ancăi.

Stroe, al' auđi ce spune!

Vin-o, vin-o de-l priveşce...

Lio, uită-te în faţa-i!

A! dar tu nu veđi nimic!

Tu nu şeiú, nu şeiú copilă

Tot trecutul, — şi de-aceea

Încă nu te-ai îngrozit.

Da! căci chipul seú e groază,

Nu şeiú cât e de cumplit!...

Eracli de câţva timp urmăreşce cu privirea răvaşul scris de Lia în actul precedent şi care încă se află jos, mototolit, aşá cum a căduť din mâinile lui Tudor.

Pe nesimţite el ia scrisoareş şi-o citeşce.

STROE.

Lasă, buna mea stăpână,

Uită toate.

ROXAMDA.

İată drama:

M'a furat de lângă mama

Cu de-a sila, — pe când tata

Se află de-acasă dus.

A pătruns la miez de noapte

Ca un hoť, cu alţi vre-o zece!

A legat pe mama 'n casă

Şi mi-a pus căluş în gură!

M'a răpit, nu pentru mine,

Ci fiind c'aveam avere!

Şi m'a dus departe 'n munţi,

İntr'un schit în care-un hoť,

Un bandit, căci nu-ı zic preot,

M'a legat cu el pe viaţă!

İnsedar s'ermanul tata

A cerut dreptatea legei,

S'a sbătut, s'a plâns la toţi,

Legea țerii o 'nghiţise

Bande 'ntregi de fanarioți!

Frați de-ai lui! și astfel, tata,

A murit de supărare;

Apoi mama! De atunci

Stau și plâng, și plâng într'una
Și tu nu știeai, căci lacrimi
Nu voiam să vezi pe fața-mi!

ERACLI, a parte, punând scrisoarea în busunar.
Singur nu! Ah! răsbunare!

LIA, în brațele Roxandei.

Va! așa a fost?

Eracli dispăre. Stroe l-a zărit punând scrisoarea în busunar.

Scena V.

STROE, LIA, ROXANDA.

STROE.

Stăpână.

ROXANDA.

Ce mai este?

STROE.

Chiar acum!

A eșit luând de jos---

LIA.

Va! scrisoarea mea! — uitasem, —
Ce voiă să mi-o ia Tudor
A cădut în mâna tatei!
E pierdut Ali.

ROXANDA.

Nu încă!

Stroe schimbă o căutătură cu Roxanda. Ea merge și deschide ușa de sticlă din fund, care dă afară, Stroe merge de aduce pe Ali.

Scena VI.

ROXANDA, LIA, STROE, ALI.

STROE, conduce pe Ali.

Ne vom pierde 'n întinerie.

Câțiva pași și---

ROXANDA.

Vin-o iute.

Lui Stroe.

Treci livada și ia drumul
Spre pădure---

Ali s'a oprit priveșee la Tudor mort.

Dar ce stai?

Fugi d'acî mai iute!

STROE.

Ha!!

ALI, arută pe Tudor.

Cum se face că stă acolo?

N'a fost hoț, — și este, poate,

Om de-al casei și---

ROXANDA.

Nu.

LIA.

Pleacă!

ALI.

Ah! așa a fost de sigur.

M'ați primit și eu ucis-am

Pe---

ROXANDA.

Nu! nu!

Dar fugi mai iute!

Cum să-ți spun? În ori ce clipă
E primejdie!

ALI.

Va! moartea

V'am adus-o 'n casă!

Duce mâna la frunte.

Stroe a pironit ochii asupra mânei.

STROE.

Uite!

Vezi, stăpână?

ROXANDA.

Ce e?

STROE.

Doamne,

E năluca?... Uite! Uite!

Are semnul de arsură.

ROXANDA.

Semnul?

LIA.

Semnul?

STROE.

Da! întocmai!

Semn ca cel ce-avea și Radu.

Nu-i așa? Privești de-aproape---

Nu me 'nșel!

ALI.

Ce este?

ROXANDA.

Semnul!

Dar de când îl ai? Vorbeșee.

Ah! nu știi! Ti-am spus imi pare,

Am avut un fiu... pe Radu!

El de mic s'a ars la mână...

I-a rămas un semn ca ăsta.

Tu îl ai de mult?

ALI.

De mult!

Căci de când mi-aduc aminte

Tot așa me știu!

STROE.

De mult!

Dar atunci---

ROXANDA.

Așa să fie?

STROE, privindu-l.

Fruntea asta? ochii? totul

Ved eu bine, sau me 'nșel,

I-am vădut... Da, da, stăpână,

Este tot Miron spătarul!

Uite! vezi ce-asemănare!

LIA.

El să fie Radu? Radu!

ROXANDA.

Ce-mi ved ochii? Par că-i tata,
Tata tinăr!

O pauză. Adunându-și memoria.

Da! așa-e; —

Ici, la gât, copilul meu

Din născare avea o pată

Cât aluna!

STROE.

Da, o pată!

ALI.

Și o am... o am aicea!

ROXANDA, îmbrățișându-l.

Radu! dulcele meu Radu!

ALI.

Mamă!

STROE.

Ah! mărire ție!

Doamne bun, și-atot puternic,
Tu imi dai 'napoi stăpânul!

Se apleacă și sărută mâna lui Radu.

LIA.

Radu! Ah!

ROXANDA.

Ce blând, ce bine,

Întră 'n inimă copilul!

O! așa... așa... pe sinu-mi...

Lasă ochii tei să-ți ved; —

Să me pierd în ei o clipă!...

Câtă vreme n'a trecut,

Câte nopți și zile plânse,

De când nu t-am mai vădut!

Radu al meu... Copilul meu!

ALI.

Cât de blând imi sună astăzi

Vorba asta dulce: mamă!

E din cer venit cuvântul

Ce copilul tei me chiamă!

Cât doriaș în nopți de veghe

Să ascult un graiul mai blând,

Și s'adorm pe sinul mamei

Toate grijile uitând!

Fac un vis? O, nu! începe

Fericirea mea s'apară,

Ceru-mi dă o mamă, soră

Și cu ele-mi dă și țară!

LIA.

Radu!

ROXANDA.

Vin-o, vino, Lio,

Și sărută pe-al tei frate!

Lia și cu Radu se îmbrățișeaa.

ALI.

Dulce, dulce surioară!

Scena VII.

LIA, ROXANDA, STROE, ALI, JANI, apoi ERACLI,
la urmă de tot ANCA.Jani intră, vede pe Lia în brațele enicerului, scoate
pistolul, trage. Lia cade scoțând un țipăt.În aceeaș clipă intră și Eracli. El nici nu zăreșce pe
Lia cădută, el nu vede decât pe Turc.

ERACLI, ochind.

Moarte ție!

Trage. Ali cade.

STROE.

Vai!

ROXANDA, cu un țipăt desperat.

Copiii!

Eracli se repede satisfăcut că a ucis pe Ali, când lângă
dânsul dă de Lia care znoare. El nu mai poate face un pas,
remâne ca o stană.

LIA.

Mamă mor... mor mamă!

ROXANDA.

Lio!

Ah! e moartă!

Se întoarce la Radu.

Radu! Radu!

Se ridică smulgându-și părul. Fixează cu o ură grozavă
pe Jani, apoi de-odată trăgându-și părul despletit de a lungul
obrajilor izbucneșce în hohote de plâns.

Stroe plânge și el.

ERACLI, privind când la Tudor, când la Lia.

Tudor! Lia! Lia! Tudor!

ROXANDA, cu vocea stinsă.

Radu-al meu... venise Radu!

Și e mort! și moartă-i Lia!

Ți-ai ucis chiar tu copilul!

Ceasul reu în noaptea asta

A sunat la toți copiii...

Morți toți trei... toți trei de-odată!

Eracli își acopere ochii îngrozit...

În aceeaș clipă, în ușa din fund care dă afară apare
Anca, pribeaga.

Eracli o vede, tresare și cade zdrobit.

ANCA, cu glas fioros strigă.

Hu! hu!

Când e noapte fără lună,

Hu! hu!

Morții vin de se răsbună!

Hu! hu!

Asupra acestor cuvinte ale Ancăi, cortina se lasă încet.

Sfârșit.

Ludovic Dauș.

O anecdotă despre Rubinstein. Într'o seară câțiva musicanți, amici ai lui Rubinstein, erau reuniti într'un salon al otelului Bellevue, la Dresda, la un banchet de adio. După masă, se discută despre o bucată de musică. Rubinstein se puse la pian și cântă bucată. El se absorbi ca întotdeauna în execuțiunea sa și cântă o a doua bucată de autorul în chestiune. În acel moment un bălat aduse lui Rubinstein un elegant bilet roz, pe care compositorul îl citi ridând. Iată-l: „Ve rog să nu mai cântați la pian după miezul nopții și ve rog, cel puțin, să nu cântați fals“. Judecați hazul care urmă după citirea acestei scrisori. Rubinstein luă o carte de vizită a sa și scrise: „Pardon! Eu nu voiți mai face. Anton Rubinstein.“ El trimise cartea de vizită vecinei sale (căci scrisoarea venia de la o damă care nu știea numele ilustrului său vecin). A doua zi vecina plecă cu ultimul tren.

SALON

Primii clienți.

La ușa tribunalului, pe când ecoul lugubru al reuții omenesci urlă prelung în sala pașilor pierduți, în pragul uneia din secții, printre impricinații cu fețele îngrijate, cari așteaptă să le vie rândul, avocații părților, cu servietele la subțioară, stau de vorbă.

Unul bătrân, întreabă pe unul tinăr ?

— Ei merge „copilule“, merge ?

— Cum să nu ; azi pledez la trei secții — da' pe gratis.

— Nu-i nimic ; așa se'ncepe, până te faci cunoscut. Ce, crezi că eu am debutat altfel ?

— Cel puțin, ai apucat timpuri mai bune, intervine un al treilea.

— Noi o s'o isprăvim tot cum am început-o, adaogă un al patrulea.

— O amânăm „șefule“ ? le intrerupe convorbirea un al cincilea. Trebuie neapărat să fiu la 2 la Cameră ; e deja 1 jum. Nu me lăsa ; nu te presintă și se aplică 151 ; ți-oii face și eu vr'un serviciu.

— Fie, convine galantom „șeful“, pe când clientul, zăpăcit, nu poate pricepe amânarea.

— De ce să mai m'aduci pe drumuri, c'oane Vasile ?

— Dacă n'ai idee de Drept, de ce-mi bați capul ? îi răspunde enervat membrul baroului. Nu se poate judecă procesul azi ; z'a aplicat art. 151 !

Clientul pleacă convins, conversația reîncepe :

— Ia istorisește-ne și noue debutul dtale, c'oane Vasile ; trebuie să fie nostim.

— Vedut prin prizma amintirii, da ; pe atunci nu mi se părea, inse, tot așa.

— Ei, cum a fost ?

— Cum să fie ? Într'o bună dimineață, imi iașu patalamaua de la universitate, depun jurământul de avocat dinaintea Curții de Apel, fac reclame pe la gazete, imi bat o firmă cât toate zilele la poartă, și aștept...

Aștept o zi, aștept doue, aștept noue, aștept doue-zeci și noue... nimic ! Începusem să cred că *clientul* e o invenție imaginară ; că așa ceva nu există. Sfârșitul lunii se apropiă, vedeam cu groază sosind termenul chiriei, visele mele de viitor începuseră să se risipească, când într'o dimineață, servitoarea m'anunță : „O doamnă“.

Eram încă în pat, nenorocitul ! Sar repede în picioare, me îmbrac pe nespelate, aranjez în iuteală lucrurile de prin casa — am uitat să spun că n'aveam decât o odaie — me așez grav dinaintea biroului, și ordon : „Să poftescă“.

O doamnă înaltă, bine făcută, frumoasă încă, destul de cochet îmbrăcată, de și cam în vârstă, intră timid spunându-mi „Sărut mâna“. — „Vre-o mahalagioaică, imi zic, de sigur că are un proces de divorț“. O poftesc pe canapea, m'ășez și eu pe

un scaun, rădēmându-mi cotul de un cod, și foarte emoționat în fața primei cliente, o întreb : — Cu ce ve pot fi de folos ? — Am vedut anunțul dvoastre din „Universul“ și am venit... — Pentru un proces, de sigur, îi iașu vorba din gură. — Nu, eu sunt doica dvoastre, imi răspunde, privindu-me dulce.

Doica mea ! Mama doica mea, despre care audisem vorbindu-se atât, dar pe care, ea trăind la țară, n'o vedusem nici odată ! Ori ce formă dispăre ; o iașu de gât, o sărut, m'arunc în brațele ei, plâng ca atunci când me legăna să m'adoarmă. Elanul meu a 'ndușosat-o și pe dēnsa, iată-ne pe amēndoi cu ochii roși de lacrimi. Vreaș să șeiu amēnunte din copilăria mea, din trista mea copilărie ; o 'ntreb cum eram, ce făceam, câte nimicuri toate ! Fiecare cuvēt al ei imi merge la suflet, me uit eu drag la ființa asta care mi-a ținut loc de mamă, care mi-a dat să sug laptele, sângele, o parte din viața ei. — „Vremuri grele au venit peste mine, maică, imi zice intru târziu. Creditul ne dă afară din casă, bărbatu-meu a murit, băiatu nu poate să găsească de lucru să câștige o pâne !“

„Băiatu“ e fratele meu de lapte ; s'a gândit la mine biata femeie, a vedut că sunt *avocat* ; m'a cređut deja „om mare“, și-a venit s'o ajut. Nu șeie, naiva, că eu nu mi-am plătit chiria ! — Ține doică, 20 de franci ; și mai dă din când în când pe-ai. Pleacă mulțumită — pe când entuziasmul meu a scăđut. Tot interesul !

Dar ce coincidență ! În nobila și dureroasa ei meserie, i-am fost primul client ; — mi-a fost prima clientă !

N'a apucat să iasă bine din curte, și servitoarea iar vine să m'anunțe : „Un domn“.

De astă dată trebuia să fie un client serios. Îl introduc, și tinerul sărăcietos intrat, fără să se așede jos, începe : — Am citit „firma“ de la poartă și am venit... — Pentru un proces, îi iașu și lui vorba din gură. — Nu, pentru o recomandație. Șeiu că sunteți prieten bun cu secretarul Primăriei, și fiind că vreaș să solicite o slujbă... — Te-a 'nșelat cine ți-a spus ; nici nu-l cunosc. — Atunci v'aș rugă... dacă nu v'ați supără... — Ce ? Spune mai repede... — Să-mi faceți bine cu câțiva lei. Nevastă-mea e bolnavă ; copiii imi cerșesc pe drumuri ; de trei zile n'am mâncat.

Trebuia să-l refuz fără explicații, nu-i așa ? Nu eră nevoie să-i spu că nu mi-a călcat încă picior de client în casă. Lumea de ce te șeie mai tare, d'afia te respectă mai mult. Dar n'am mai stat să reflectez. — „Dta nu veđi că eu sunt om sărac ? Altfel aș avea și eu un salon, unde să primesc, nu te-aș fi poftit în odaia de culcare. — Atunci, cel puțin, v'aș rugă pentru o păreche de haïne. Vreaș să me duc în audiență la dl primar, și mi-e rușine să me presint așa jerpelit“.

Din întâmplare, aveam în dulap niște zdrențe. I le-am dat, și m'am despărțit și de al doilea client.

— Până acum ved că tot dai, c'oane Vasile, il intrerupe un coleg din grup, în hohotele celorlalți.

— C'onașule, hai că *ne* strigă, il trage de haină un sătean care soseșce găfăind.

— Stai la ușa, și când 'ei audți că te strigă, vino de me chiamă, îi răspunde distrat avocatul, urmându-și povestirea :

— Până acum dam de milă, dar să vedeți pe urmă cum am dat.

Nu trecuseră patru zile de la primele vizite, și primele alta. Clientul eră de rëndul acesta un fost funcționar dat afară. Eră vorba de regularea unei succesiuni de vre-o 150.000 de fr. „Mi-a pus Dumnezeu mâna în cap“ me felicitam eu, pe când noul venit vorbiă ca din carte. Și după ce mi-a spus câte acareturi sânt, cum îi zice vèduvei, unde șeade, a venit și la chestia bănească. „Cam cât o să cereți dvoastre pentru această afacere?“ Staū eu puțin și me gândesc, mai me întorc, mai me sucesc... În sfârșit me decid: „1000 de franci!“ — C'oane Vasile, e puțin, ve cer și eu 25% pentru samsarlic... așa că nu v'alegeți cu nimic. Eu cred că 1500 de fr, nu e mult plătit. Jumătate din onorariū înainte“. Firește că n'am zis nu. Am bătut palma, am convenit să se presinte a doua zi cu doamna, și l-am condus până la poartă.

De-abia închisesem ușa și-mi frecam mânilor de chilipirul neașteptat, când me pomenesc iar cu individul: „C'oane Vasile, eu zic că nu e bine să lăsăm lucrul de azi pe mâne. Dacă m'aș repeđi eu chiar azi la Magurele, să aduc persoana? Te pomenesci că i bate capul alți samsari, și ne scapă...“ — Bine zici. Pleacă chiar acum. — Dar n'am parale de birje. — Uite, îți dau eu zece lei.

— Am priceput, strigară toți confrății în cor. Și nu s'a mai întors nici cu vèduva, nici cu banii. A fost un pungaș care te-a tras pe sfoară. Am pățimit-o și noi. Aștia sânt copoi, cari vènează inesperienza debutanților.

— Asă făcăilor; asă, ați ghicit, aprobă c'onul Vasile. Nici azi nu mi-a trecut necasul. Nu atât pentru cei zece lei, cât pentru prosteală. Finalul înse, a fost cu foc bengal. Tremuram încă de neas, când iar m'anunță servitoarea: „Un domn“.

Mărturisese că pe acest al patrulea client l-am primit cu frica. — Poftiți de ședeți. — Mulțumesc. — Am vèđut tabla de la poartă și șam venit... — Pentru un proces, il intrerup conform formulei. — Ba nu; pentru patentă; eu sânt perceptorul circumscripției.

De amănat, l-am amănat eu, nu-i vorba, dar a doua zi mi-am și scos tabla de la poartă. Me ruinam!

— Mostenitoriū lui Pirvu Marin! strigă aprodul din pragul secției.

— La revedere, băeți! își ia remas bun c'onul Vasile, intrând repede în sala de ședință, pe când tinerii confrății se respândesc.

Radu D. Rosetti.

TEATRU și MUSICĂ.

Reuniunea română de musică din Sibiiū a dat acolo la 2/15 decembre un concert cu următorul program: 1. Ouvertura operei „Rienzi“ (musica milit.) R. Wagner. 2. a, Ave Maria, cor mixt a capelei de I. Avradelt, b, Colindă, cor mixt de P. Tscharkowski. 3. Zeița firei (Dornröslein) arie pt. alt (dșoara E. Cunțan) cu acomp. de pian: G. Rebling. 4. Doue piese pentru pian (dl Schäffer), a, Baladă, b, Amintiri din timpuri trecute: J. Schäffer. 5. a, Inședar alerg pământul, cor bărb. de G. Dima, b, Mama, cor bărb.: de H. Kirchner. 6. Paraphrasă de con-

cert asupra op. „Rigoletto“ de Verdi, solo de pian (Schäffer): F. Liszt. 7. Rēsunsetul de la Crișana. cor mixt cu solo (dna Triteanu): I. Vidu. 8. Partea I din Simfonia H-moll, de F. Schubert (musica militară). 9 Ștefan cel mare, baladă pt. cor mixt cu solo de alt (dșoara Cunțan), solo de bass (dl Isaiia Popa) și acompaniament de orchestră (militară) prelucrare nouă de G. Dima.

Ședința festivă a Societății Alexi-Șincai. Spre a serbă aniversarea a 50-a a înființării diecesei gr. cat. de Gherla, societatea literară-bisericească Alexi-Șincai a clericilor din seminariul gr. cat. de Gherla a aranjat la 17 dec. n., la orele 3 după miazăzi, ședința festivă, cu următoarea programă: 1. Lăudați pe Domnul, de Abt. cor. 2. Cuvânt de deschidere, rostit de președintele societății Teofil Boros cl. c. IV. 3. Fragment din Sat. III de Eminescu, declamată de Traian Trușă cl. a. II. 4. O noapte... de Abt. cor. 5. Istoricul diecesei, de Iulian Man cl. a. III. 6. Imn, de I. Costescu, cor. 7. Plugul blăstemat, de V. Alesandri, decl. de Ioan Bozga cl. a. III. 8. Mîntea și Dumnezeu, disertație de Alesandru Szilágyi cl. a. IV. 9. Conșciința, de I. Costescu, cor. 10. Ion la teatru, de Speranță, decl. de Alesandru Mureșan cl. a. II. 11. Cuvânt de închidere, rostit de vicepreședintele societății Alesandru Szilágyi. 12. Despărțirea... de Mendelssohn, cor.

Reuniune română de musică și cîntări în Arad. Inteligența română din Arad constituit o reuniune de musică și cîntări. Comitetul s'a ales astfel: președinte, Vasile Goldiș, secretar consistorial; secretar, Silviu Pop, notar la tribunal; cassar, dr. George Popa, candidat de avocat; dirigent de musică, Trifu Lugojanu, profesor de musică; membri în comitet, dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Nemet, dr. Sever Ispravnic, avocați și Iuliu Herbay secretar la „Transilvania“.

Corurile din Banat. În nici o parte românească nu se cultivă musică vocală în măsură asă de mare ca în Banat. Aceasta a îndemnat Reuniunea română de cîntări din Lugoj să facă prin „Drapelul“ un apel la toate corurile românești din Banat ca până la 15 ianuarie viitor să serie istoricul corului lor și să-l trimită la comitetul acelei Reuniuni (president dr. G. Dobrin.) Datele intrate vor servi ca basă unui studiu despre mișcarea artistică la Românii din Banat.

Colecțiune de cîntece și cîntări bisericești pentru scoalele populare de N. Stoicovici. Partea II. Cîntece și cîntări bisericești în doue voci, pentru anul al IV-lea de școală. A apărut la Brașov în editura librăriei Ciurcu. Prețul 60 bani.

PICTURĂ.

Expoziție de pictură română în Budapesta. Pictorul român dl Octavian Smigelschi, care a expus tablourile sale la vedere publică în Blaj și Sibiiū, săptămîna trecută a aranjat o expoziție în Budapesta. Deschiderea s'a făcut în presința unei asistente numeroase, din care au făcut parte și doi ministri, dnii Hieronymi și Berzeviczy și mai mulți artiști maghiari. Impresia și judecata publicului a fost foarte simpatică. Artistul nostru, felicitat călduros din toate părțile, a avut un succes complet.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Nicolae Fabian* profesor la gimnaziul din Beiuș și dsoara *Aurelia G. Gavra* s'au căsătorit.

Distincțiunea episcopului Radu. Rds. dn vicar general episcopesc dr. Augustin Luran, care conduce diecesa Orădii-mari în absința episcopului, a adresat clerului diecesan un circular anunțându-i că Papa Piu X a numit pe Pr. Ssa episcopul dr. Demetriu Radu conte roman și asistent la tronul pontificiu. În urma acesteia, episcopul Radu, care se află la Neapolea, se va întoarce din nou la Roma spre a mulțumi pentru distincțiune și nu se va putea întoarce la reședința sa decât la 25 l. c.

Români decorați de împăratul și regele Francisc Iosif. Maj. Sa împăratul și regele Francisc Iosif a acordat diferite ordine la unii bărbați din România, cari au luat parte la convențiunea de extrădare încheiată între Austro-Ungaria și România și la convențiunea pescuitului. Dintre persoanele distinse, relevăm că dl P. Poni a obținut marea cruce a ordinului Francisc Iosif, iar dl I. Bianu a fost numit comandor al aceluiaș ordin.

Serbare militară la palatul din București. Sâmbăta trecută s'a petrecut la palatul regal din București o frumoasă serbare militară. O delegație a foștilor și actualilor ofițeri din arma genului au prezentat regelui Carol un dar reprezentând Coloana regelui Carol. Darul reprezintă o coloană în genul coloanei împăratului Traian din Forul Roman din Roma. Coloana a fost executată de sculptorul Hegel și turnată în bronz la Paris; este înaltă de 230 metri, având reprezentate pe ea în fașii sub formă de elice, 14 scene din războiul independenței și a nume: Primele lucrări de întărire de la Calafat. (În fața se ved ofițeri de geniu ce studiază planuri, în fund soldați ce lucrează la întărirea); prima lovitură de tun de la Calafat; trecerea Dunărei la Corabia. (Regele având alături pe I. C. Brătianu, primește defilarea trupelor. În fund se vede trecerea trupelor pe pod, iar trupele de pontonieri formând garda podului); primiroa regelui de cătră populațiunea din Bulgaria; primul asalt al redutei Grivița; atacul bateriilor turcești; regele și Osman Pașa; intrarea trupelor în Vidin; îngrijirea răniților de către regina; intrarea triumfală a armatei române în București. (În fund se vede regina, etc.); încoronarea. Apotheosă. Geniul arătând regelui lucrările mari de artă executate sub Domnia-Sa; o creangă de lauri se vede în depărtare, ca simbol al fructelor culese în urma atâtor lucrări executate sub Domnia regelui. De asupra Coroanei se află statueta regelui reprezentându-l în picioare îmbrăcat cu mantaua în ținută de campanie. Statueta este suportată de 4 lei cari la rândul lor sunt așezați la partea superioară a coloanei, unde stă scris: Grivița-Opanez-Vidin-Plevna. Cu aceasta ocaziune dl general Crăiniceanu a adresat regelui o cuvântare elogioasă, la care regele a răspuns mulțumind emoționat. Coloana întregă va fi expusă zilele acestea spre a fi vedută de toți.

Boala împăratului Germaniei. În toată Germania e jale profundă. Vigurosul și genialul împărat Vilhelm II e bolnav. Boala e foarte primejdioasă și mulți se tem că e cancer (rac) în gât de care a murit și tată-seu. Împăratul e răgușit complet și nu

mai poate vorbi de mai multe săptămâni. L-ati și operat în mai multe rânduri. Medicii spun că nu e cancer, dar încă nu pot să constate ce-i.

Arderea unui sat românesc. Un incendiu înfricoșat în săptămânile trecute a nimicit cu totul comuna românească Balomir din părțile Hațegului. În flacări au perit mai mulți oameni.

Moartea lui Herbert Spencer. Marele filosof și sociolog englez, Herbert Spencer, a murit în vârstă de 83 ani, la Londra. Renumele cel mare și l-a făcut prin studiile sale de filosofie și de sociologie. Densul a fost evoluționist și a aplicat principiul acesta în psihologie, arătând cum se desvoltă treptat formele superioare ale activității sufletești din cele inferioare. A scris o mulțime de lucrări, susținându-și teoria.

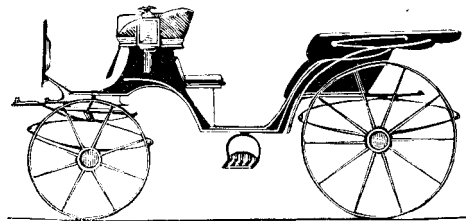
† **Petru V. Grigoriu**, publicist și poet țeșan, a încetat din viață zilele trecute. Traducător priceput, repozatul ne-a dat în românește capo d'opere din literaturile străine, mai cu seamă din cea franceză. Prin anii 80 a colaborat mult și la „Familia“.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. a 28-a după Rusalii, ev. 10 dela Luca, gl. 3, v. 6

Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd nou
Duminecă 7	P. Ambrosie	20 Liberat
Luni 8	C. Patapie	21 Toma Ap,
Marti 9	† Zem. Sf. Ana	22 Dimitrie
Mercuri 10	M. Mina	23 Victoria
Joi 11	C. Daniil stălp.	24 Adam și Eva
Vineri 12	† P. Sdiridon	25 (†) Nasc. Dlui
Sămbătă 13	† M. Eustr. și soții	26 (†) Stefan

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 14/296b).

LEOPOLD BODÁNSZKY fabricant de trasuri
Oradea-mare, strada Ssilágyi Desső,
lângă teatru, casa proprie.

Cu onoare aduc la cunoștința onor. public, că în localul fabricii mele, țin un magazin de tot felul de trasuri noue cu prețuri foarte moderate.

Fabrica mea se angajează la ori ce lucrări de faurărie, rotărie, satlerie și de lucire, precum și la ori ce renovări.

Cu stimă

Leopold Bodánszky

(1-10)

fabricant de trăsuri.

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1903.

Budapesta—Orade—Predeal—București						București—Predeal—Orade—Budapesta.							
		Accel.	Person.	Accel.	Person.			Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	
Budapesta	pleacă	6 50	8 30	2 —	5 45	9 15	București	pleacă	— —	7 50	— —	— —	9 15
Szolnok	"	9 07	11 31	3 59	9 27	11 19	Predeal	"	— —	3 32	— —	— —	1 12
Szajol	"	9 21	11 49	4 12	9 46	11 33	Brașov	sosășce	— —	5 00	— —	— —	2 18
P.-Ladány	"	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	"	pleacă	— —	7 48	5 8	— —	2 45
Berettyó-Ujfalu	"	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	Feldiora	"	— —	8 27	5 58	— —	3 15
M.-Peterd	"	— —	3 —	— —	1 00	— —	Homorod Kőhalom	"	— —	10 03	7 44	— —	4 23
M.-Keresztes	"	— —	3 12	— —	1 14	— —	Sigbișora	"	— —	11 40	9 45	— —	5 49
Bihar-Püspöki	"	11 48	3 32	— —	1 36	— —	Mediaș	"	— —	12 40	10 58	— —	6 37
Oradea-Mare	sosășce	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	Kis Kapus	"	— —	1 25	11 50	— —	6 50
Oradea-Mare	pleacă	12 21	4 10	6 46	2 06	2 18	Blaș	"	— —	2 16	12 40	— —	— —
Velența	"	— —	4 17	— —	2 31	2 26	Küküllőszeg (Blaș) "	"	— —	2 21	12 58	— —	— —
F.-Oșorheiü	"	— —	4 28	— —	2 42	— —	Teiuș	sosășce	— —	3 02	1 42	— —	7 35
Teleagd	"	12 51	4 50	7 15	3 03	2 51	"	pleacă	12 05	3 38	8 48	— —	2 07
Aleșd	"	†1 04	5 08	†7 28	3 21	†3 05	Aiud	"	12 28	3 58	9 07	— —	8 6
Vad	"	1 27	5 33	7 50	3 45	3 26	Felviñ	"	12 54	4 20	9 30	— —	8 22
Ciucea	"	2 14	6 42	8 37	4 52	4 16	M. Ujvár	"	1 03	4 27	9 37	— —	— —
Huedin	"	2 46	7 23	9 08	5 32	4 52	Sz. Kocsárd	"	1 58	4 32	9 53	— —	— —
Jegenye	"	3 10	7 55	†9 33	†6 01	— —	Ar. Gyeres	"	2 30	5 12	10 30	— —	9 24
Cluș	sosășce	3 42	8 37	10 08	6 59	5 55	Apahida	"	4 02	6 27	11 45	— —	— —
Cluș	pleacă	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11	Cluș	sosășce	4 27	6 48	12 07	— —	10 46
Apahida	"	4 41	9 07	11 11	8 59	6 27	Cluș	pleacă	5 23	7 00	12 53	— —	11 10
Ar. Gyeres	"	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27	Jegenye	"	†6 11	7 59	†1 33	— —	7 21
Sz. Kocsárd	"	6 33	10 56	1 40	11 31	7 52	Huedin	"	6 40	8 37	2 05	— —	12 23
M. Ujvár	"	6 40	11 03	1 58	11 40	— —	Ciucea	"	7 09	9 19	2 38	— —	12 55
Felviñ	"	6 48	11 12	2 07	11 50	— —	Vad	"	7 47	10 08	3 20	— —	1 37
Aiud	"	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16	Aleșd	"	†7 59	10 25	†3 32	— —	†1 50
Teiuș	sosășce	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32	Teleagd	"	8 11	10 42	†3 44	— —	10 07
		— —	— —	— —	— —	— —	F.-Oșorheiü	"	— —	— —	— —	— —	10 27
Küküllőszeg (Blaș) "	"	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Velența	"	8 32	11 10	— —	— —	10 37
Blaș	"	— —	1 14	— —	2 36	— —	Oradea-Mare	sosășce	8 38	11 17	4 09	— —	10 44
Kis Kapus	"	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Oradea-Mare	pleacă	8 43	11 36	4 15	— —	11 04
Mediaș	"	— —	2 33	— —	4 03	10 01	Bihar-Püspöki	"	8 52	11 47	— —	— —	11 14
Sigbișora	"	— —	3 47	— —	5 43	11 —	M.-Keresztes	"	— —	12 05	— —	— —	11 37
Homorod-Kőhalom	"	— —	5 35	— —	7 54	12 26	M.-Peterd	"	— —	12 17	— —	— —	11 50
Feldiora	"	— —	7 16	— —	9 40	1 35	Berettyó-Ujfalu	"	9 23	12 29	4 52	— —	12 05
Brașov	sosășce	— —	8 —	— —	10 25	2 09	P.-Ladány	"	10 06	1 34	5 40	— —	1 19
"	pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19	Szajol	"	11 21	3 8	6 59	— —	3 04
Predeal	sosășce	— —	1 11	— —	— —	3 31	Szolnok	"	11 44	3 35	7 32	— —	3 37
București	"	— —	8 05	— —	— —	9 10	Budapesta	sosășce	1 50	6 20	9 35	— —	7 50

Oradea-Mare—Arad.					Arad—Oradea-Mare.						
		Person.					Person.				
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4 45	7	—	Arad	pleacă	5 10	11 20	9 35
Ósi	"	10	30	4 56	7	16	Chitighaz	"	6 14	12 31	10 54
Less	"	10	48	5 05	7	40	Ciaba	sosășce	6 40	12 57	11 24
Cefa	"	11	03	5 34	8	05	Ciaba	pleacă	7 —	1 38	4 50
Salonta	"	11	26	6 20	8	46	Giula	"	7 27	2 02	5 26
Kötegyán	"	11	44	6 24	9	15	Sarkad	"	7 47	2 22	5 54
Sarkad	"	11	54	6 33	9	31	Kötegyán	"	7 57	2 32	6 10
Giula	"	12	18	6 57	10	01	Salonta	"	8 23	2 57	6 47
Ciaba	sosășce	12	37	7 29	10	30	Cefa	"	8 42	3 15	7 18
Ciaba	pleacă	2	05	7 41	4	32	Less	"	9 04	3 33	7 51
Chitighaz	"	2	34	7 56	5	38	Ósi	"	9 21	3 49	8 16
Arad	sosășce	3	32	9 —	6	05	Oradea-Mare	sosășce	9 32	4 00	8 31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii sămănați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.